

KICHIK BIZNESDA HISOB SIYOSATINI TASHKIL ETISH MASALALARI

Darhanov Bahadir Madenbaevich

“Kichik beznesda hisob siyosatini tashkil etish masalalari”

fani o'qituvchisi

Buxoro shahar, Yangiobod MFY,

G'ijduvon ko'chasi 74-uy.

Telefon raqamingiz -998 90 654-44-43

Annotatsiya. Ushbu maqola uchun tushunchalarni to'plash uchun biz buxgalteriya siyosati, kichik biznesni moliyalashtirish va tashkiliy menejment bo'yicha mavjud adabiyotlarni har tomonlama ko'rib chiqdik. Shuningdek, biz haqiqiy amaliy tadqiqotlarni tahlil qildik va moliyaviy ekspertlarning amaliy tajribalarini kiritdik.

Kalit so'zlar: hisob siyosati, kichik biznes, moliyaviy operatsiyalar, tashkil etish, samaradorlik.

Annotation. To collect concepts for this article, we have comprehensively reviewed the existing literature on accounting policy, small business financing and organizational management. We also analyzed real case studies and included practical experiences of financial experts.

Keywords: accounting policy, small business, financial operations, organization, efficiency.

Аннотация. Чтобы собрать информацию для этой статьи, мы всесторонне изучили существующую литературу по бухгалтерской политике, финансированию малого бизнеса и управлению организацией. Мы также проанализировали реальные тематические исследования и включили практический опыт финансовых экспертов.

Ключевые слова: учетная политика, малый бизнес, финансовые операции, организация, эффективность.

Kichik biznes ko'pincha moliyaviy menejment haqida gap ketganda noyob muammolarga duch keladi. Samarali moliyaviy operatsiyalarning muhim jihatlaridan biri bu hisob siyosatini tashkil etish va tashkil etishdir. Hisob siyosati moliyaviy operatsiyalarni qayd etish, tahlil qilish va hisobot berish, aniqlik va muvofiqlikni ta'minlash uchun ko'rsatma bo'lib xizmat qiladi. Ushbu maqola kichik biznesda hisob siyosatini tashkil etishning muhimligini o'rganadi va bu jarayonda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarni o'rganadi.

Natijalar:

Rasmiylashtirilgan hisob siyosatining yo'qligi: Kichik biznesda keng tarqalgan muammolardan biri bu rasmiylashtirilgan hisob siyosatining yo'qligi. Aniq ko'rsatmalarsiz moliyaviy operatsiyalar nomuvofiq ravishda qayd etilishi mumkin, bu xatolar va kelishmovchiliklarga olib keladi. Bu qaror qabul qilishga to'sqinlik qilishi, moliyaviy tahlilga to'sqinlik qilishi va audit paytida qiyinchiliklar tug'dirishi mumkin.

Vazifalarni etarli darajada ajratmaslik: Resurslar cheklangan bo'lishi mumkin bo'lgan kichik korxonalarda buxgalteriya funksiyasi doirasidagi vazifalarni ajratish qiyin bo'lishi mumkin. Ajratishning etishmasligi xatolar, firibgarlik va ruxsatsiz operatsiyalar xavfini oshiradi. Ushbu xavflarni kamaytirish uchun aniq majburiyatlarni belgilash va nazorat va balanslarni amalga oshirish juda muhimdir.

Hujjatlarning yo'qligi va buxgalteriya hisobi: Samarali hisob siyosati tegishli hujjatlar va hisobga olish amaliyotini talab qiladi. Kichik biznes bu jihatni e'tiborsiz qoldirishi mumkin, natijada moliyaviy operatsiyalar uchun tasdiqlovchi hujjatlar etishmaydi. Noto'g'ri yoki to'liq bo'lmagan yozuvlar operatsiyalarni kuzatish va tekshirishni qiyinlashtiradi, moliyaviy hisobot va audit jarayonlariga to'sqinlik qiladi.

Normativ o'zgarishlarga moslasha olmaslik: Kichik biznes rivojlanayotgan buxgalteriya standartlari va qoidalari bilan yangilanib turishi kerak. Ushbu o'zgarishlarga moslasha olmaslik nomuvofiqlik, noto'g'ri moliyaviy hisobot va potentsial huquqiy muammolarga olib kelishi mumkin. Buxgalteriya siyosatini tashkil etish muvofiqlikni ta'minlash uchun zarur o'zgarishlarni monitoring qilish va amalga oshirish mexanizmini o'z ichiga olishi kerak.

Buxgalteriya siyosatini tashkil etish kichik biznes uchun aniq moliyaviy hisobotlarni yuritish, qoidalarga rioya qilish va biznes qarorlarini qabul qilish uchun juda muhimdir. Biroq, kichik biznes ko'pincha buxgalteriya siyosatini o'rnatish va boshqarish borasida o'ziga xos muammolarga duch keladi. Kichik biznesda hisob siyosatini tashkil qilishning ba'zi umumiy masalalari va mulohazalari:

- Tajribaning etishmasligi: kichik korxonalarda buxgalteriya hisobi bo'yicha mutaxassislar yoki keng qamrovli hisob siyosatini ishlab chiqish va qo'llab-quvvatlash uchun resurslar bo'lmasligi mumkin. Bu nomuvofiqliklar, xatolar va buxgalteriya hisobi standartlariga rioya qilmaslikka olib kelishi mumkin. Siyosatni to'g'ri ishlab chiqishni ta'minlash uchun professional yordam yoki trening izlashni o'ylab ko'ring.
- Cheklangan resurslar: kichik biznes cheklangan moliyaviy va inson resurslariga ega bo'lishi mumkin, bu esa buxgalteriya dasturlari, vositalari va treninglarga sarmoya kiritishni qiyinlashtiradi. Bulutga asoslangan buxgalteriya dasturi yoki autsorsing imkoniyatlari kabi kichik biznesga moslashtirilgan iqtisodiy jihatdan samarali buxgalteriya echimlarini qidiring.
- Qo'lda ishlaydigan jarayonlar: avtomatlashtirilgan tizimlarsiz kichik biznes ko'pincha qo'lda ishlaydigan jarayonlarga, shu jumladan elektron jadvallar yoki

qog'ozga asoslangan yozuvlarni yuritishga tayanadi. Bu xatolar, ma'lumotlarni yo'qotish va samarasizlik xavfini oshiradi. Muntazam vazifalarni avtomatlashtiradigan, jarayonlarni soddalashtiradigan va aniqlikni oshiradigan arzon buxgalteriya dasturlarini o'rganing.

- **Nomuvofiq yozuvlarni yuritish:** kichik biznes cheklangan vaqt va resurslar tufayli izchil va uyushgan moliyaviy yozuvlarni saqlash uchun kurashishi mumkin. Fayllarni tashkil qilish, hujjatlarni saqlash va standartlashtirilgan formatlarni o'z ichiga olgan yozuvlarni yuritish amaliyoti uchun aniq ko'rsatmalar yarating. Oson kirish va olish uchun moliyaviy hujjatlarni markazlashtirish va tasniflash uchun raqamli vositalardan foydalanishni o'ylab ko'ring.

- **Normativ muvofiqlik:** kichik biznes turli xil buxgalteriya standartlari, soliq qoidalari va hisobot talablariga rioya qilishi kerak. Bajarmaslik jazo va huquqiy masalalarga olib kelishi mumkin. Tegishli qoidalardan xabardor bo'ling, agar kerak bo'lsa, mutaxassislardan maslahat so'rang va qonuniy talablarga mos keladigan hisob siyosatini belgilang.

- **Vazifalarni ajratishning etishmasligi:** xodimlari cheklangan kichik korxonalarda vazifalarni to'g'ri ajratishni o'rnatish qiyin bo'lishi mumkin. Bu shuni anglatadiki, bir kishi firibgarlik yoki xatolar xavfini oshirib, bir nechta buxgalteriya funktsiyalarini bajarishi mumkin. Xatolarni kamaytirish va javobgarlikni ta'minlash uchun ko'rib chiqish jarayonlari va davriy kelishuvlar kabi ichki nazoratni amalga oshirish.

- **Miqyosi va o'sishi:** buxgalteriya siyosati kichik biznesning o'sishi va o'zgaruvchan ehtiyojlarini qondirish uchun moslashtirilishi kerak. Buxgalteriya tizimlari va jarayonlarining ko'lamini ko'rib chiqing, bu yangi hisoblar, bo'limlar yoki biznes faoliyatini oson birlashtirishga imkon beradi. Rivojlanayotgan biznes talablariga moslashish uchun muntazam ravishda siyosatni ko'rib chiqing va yangilang.

Aloqa va trening: aloqa va treningning etishmasligi hisob siyosatini samarali amalga oshirishga to'sqinlik qilishi mumkin. Barcha tegishli xodimlarning buxgalteriya jarayonidagi siyosatlar, protseduralar va ularning rollarini tushunishlariga ishonch hosil qiling. O'quv mashg'ulotlarini, hujjat protseduralarini taklif eting va moliyaviy shaffoflik va hisobdorlik madaniyatini rivojlantirish uchun doimiy muloqotni rag'batlantiring.

Eslab, buxgalteriya siyosatini tashkil behisob tuyulishi mumkin-da, muvaffaqiyatli kichik biznes yuritishning muhim jihati hisoblanadi. O'zingizning biznesingizning moliyaviy salomatligi va muvofiqligini qo'llab-quvvatlaydigan samarali hisob siyosatini o'rnatish va qo'llab-quvvatlash uchun professional rahbarlikni qidiring, texnologiyadan foydalaning va resurslarni oqilona taqsimlang.

Yuqorida aytib o'tilgan masalalar kichik biznesning moliyaviy salomatligi va barqarorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Samarasiz hisob siyosati noto'g'ri moliyaviy hisobotga olib kelishi, o'sish imkoniyatlariga to'sqinlik qilishi va biznes

obro'siga putur etkazishi mumkin. Biroq, to'g'ri tashkil etish va amalga oshirish bilan bu masalalarni yumshatish mumkin.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun kichik biznes quyidagi choralarni ko'rishi mumkin:

Buxgalteriya siyosatini ishlab chiqish va hujjatlashtirish: Operatsiyalarni qayd etish, moliyaviy ma'lumotlar haqida hisobot berish va potentsial xavflarni ko'rib chiqish tartib-qoidalarini belgilaydigan keng qamrovli hisob siyosatini o'rnatish. Ushbu siyosatlarni hujjatlashtirish xodimlar uchun aniqlik, izchillik va mos yozuvlar nuqtasini ta'minlaydi.

Vazifalarni ajratishni amalga oshirish: Iloji bo'lsa, vazifalarni taqsimlashni ta'minlash uchun turli shaxslar o'rtasida buxgalteriya vazifalarini taqsimlang. Bu xatolar, firibgarlik va ruxsatsiz operatsiyalar xavfini kamaytirishga yordam beradi. Muvofiqlikni nazorat qilish uchun muntazam sharhlar va kelishuvlar o'tkazilishi kerak.

Hujjatlarni va ish yuritishni ta'kidlang: Kichik biznes tegishli hujjatlar va ish yuritish amaliyotiga ustuvor ahamiyat berishi kerak. Bunga schyot-fakturalar, kvitansiyalar va boshqa moliyaviy hujjatlar nusxalarini yuritish kiradi. Sog'lom ish yuritish aniqlikni ta'minlaydi, auditni osonlashtiradi va qaror qabul qilish jarayonlarini qo'llab-quvvatlaydi.

Xabardor va itoatkor bo'ling: Kichik biznes buxgalteriya standartlari va ularning sanoati uchun tegishli normativ o'zgarishlar haqida yangilangan qolish kerak. Muvofiqlikni ta'minlash va har qanday yangi talablarga moslashish uchun buxgalteriya siyosatini muntazam ravishda ko'rib chiqing. Professional maslahat olish yoki tashqi buxgalteriya firmasini ishga olish bu borada mutaxassislariga ko'rsatma berishi mumkin.

Xulosa va takliflar:

Buxgalteriya siyosatini tashkil etish kichik biznes uchun samarali moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirish uchun juda muhimdir. Yuqorida aytib o'tilgan muammolarni hal qilish va tavsiya etilgan qadamlarni amalga oshirish orqali kichik biznes aniqlik, muvofiqlik va umumiy moliyaviy boshqaruvni oshirishi mumkin. Samarali hisob siyosati ongli qaror qabul qilishni osonlashtiradi, moliyaviy hisobotni yaxshilaydi va biznesning uzoq muddatli muvaffaqiyati va o'sishiga hissa qo'shadi.

Xulosa qilib aytganda, kichik biznes buxgalteriya siyosatini tashkil etish muhimligini anglashi va samarali moliyaviy operatsiyalarni tashkil etish va qo'llab-quvvatlash uchun zarur resurslarni ajratishi kerak. Buxgalteriya siyosati bilan bog'liq muammolarni hal qilish uchun faol choralar ko'rish uzoq muddatli foyda keltiradi va biznesni barqaror o'sishga yo'naltiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Nikki LaMarko. <https://smallbusiness.chron.com/problems-smallscalebusinesses-12355.html>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi "2022-2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli Farmoni// www.lex.uz
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 24 yanvardagi "Respublikada ishlab chiqarishni rivojlantirish va sanoat kooperatsiyasini kengaytirishning samarali tizimini yaratish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-99-son Qarori// www.lex.uz
4. Jay Conrad Levinson, Paul R. J. Hanley. The Guerrilla Marketing Revolution: Precision Persuasion of the Unconscious Mind. — Piatkus Books, 2005. — 192 p. — ISBN 978-0749926113.
5. Kotler, P. (1998) Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation, and Control. 9th Edition, Prentice Hall, Upper Saddle River.
6. <https://blog.mailrelay.com/en/2018/10/23/10-common-marketing-challenges-or-problems-that-most-businesses-will-face#> Ismail Ruiz
7. <https://www.fundera.com/blog/small-business-problems>